

Bachelor Verpleegkunde Hogeschool van Amsterdam

**Verslag van de opleidingsbeoordeling volgens het
experiment instellingsaccreditatie met lichtere op-
leidingsaccreditatie
*22 januari 2019***

Colofon

Instelling en opleiding

Hogeschool van Amsterdam
Faculteit Gezondheid, Tafelbergweg 51, 1105 BD Amsterdam
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Bachelor Verpleegkunde
Locatie: Amsterdam
Variant: Voltijd en duaal
Croho-nummer: 34560

Visitatiecommissie

- Karina Visscher, voorzitter
- Philip Moons, deskundige
- Petrie Roodbol, deskundige
- Klaus Boonstra, deskundige
- Celine Karijodikoro, student-lid
- Mark Delmartino, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrucken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	6
Beoogde leerresultaten	8
Bijlagen	15
Bijlage 1 Visitatiecommissie	16
Bijlage 2 Programma visitatie	17
Bijlage 3 Eindkwalificaties	18
Bijlage 4 Bestudeerde documenten	20

Samenvatting

Op 22 januari 2019 is de bacheloropleiding Verpleegkunde (HBO-V) van de Hogeschool van Amsterdam gevisiteerd door een commissie van AeQui. De opleiding van 240 EC kent zowel een voltijdse als duale variant en leidt studenten op tot autonome zorgprofessionals. De hogeschool participeert in het experiment instellingsaccreditatie met lichtere opleidingsaccreditatie. Onderhavig rapport focust derhalve op twee standaarden van het NVAO beoordelingskader: de beoogde en de gerealiseerde leerresultaten. De opleiding voldoet volgens de commissie aan de kwaliteitseisen voor beide standaarden. De beoogde leerresultaten zijn een heldere vertaling van de doelstellingen waar HBO-V voor staat. De afstudeerdossiers tonen aan dat de opleiding de lat hoog legt qua omvang en kwaliteit van de afstudeerproducten. Bovendien zijn HBO-V afgestudeerden gewild op de arbeidsmarkt omwille van hun opleidingsniveau, hun deskundigheid op het vlak van klinisch redeneren en EBP, en hun interprofessionele inzetbaarheid. Het totaaloordeel van de commissie over de kwaliteit van de opleiding is **voldoende**.

Beoogde leerresultaten

HBO-V heeft een duidelijke visie op het beroep van verpleegkundige en op het opleidingstraject dat leidt tot dat beroep. Die visie komt tot uiting in de beoogde leerresultaten en de daarmee samenhangende beroepsrollen, competenties en indicatoren. Het profiel en de doelstellingen van de opleiding zijn opgesteld in samenwerking met het Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde (LOOV). Daarnaast heeft HBO-V eigen competenties toegevoegd op het vlak van interprofessioneel samenwerken en ethiek. De opleiding onderscheidt zich verder door de aandacht voor klinisch redeneren en *evidence-based practice*. De beoogde leerresultaten zijn volgens de commissie een heldere vertaling van de doelstellingen waar HBO-V voor staat: een verpleegkundige opleiding met een meer dan gemiddelde aandacht voor onderzoek, klinisch redeneren, *evidence-based practice*, interprofessionele samenwerking, ethiek en (onderzoeks)integriteit. De commissie beoordeelt de standaard als **voldoende**.

Gerealiseerde leerresultaten

Tijdens het afstudeerprogramma in jaar vier worden alle HBO-V competenties getoetst via een stage en verschillende producten (implementatieplan, literatuurstudie, case study en kritische reflectie) die gekoppeld zijn aan en/of voortvloeien uit de afstudeerstage. Die combinatie van stage en producten leidt tot een omvattende beoordeling van de beoogde leerresultaten. De behandelde afstudeerdossiers tonen aan dat de opleiding de lat hoog legt qua omvang en kwaliteit van de producten; die zijn

alle ruimschoots aan de maat en stijgen systematisch uit boven de kwaliteit die mag verwacht worden van gelijkwaardige hbo-bachelor eindwerken. Bovendien zijn afgestudeerden van HBO-V gewild op de arbeidsmarkt omwille van hun opleidingsniveau en hun deskundigheid op het vlak van klinisch redeneren en EBP, en hun interprofessionele inzetbaarheid. De commissie beoordeelt de standaard als **voldoende**.

Aanbevelingen

Naast alle sterke punten en positieve ontwikkelingen ziet de commissie ruimte voor een verdere aanscherping op de volgende punten die verband houden met de beoogde / gerealiseerde leerresultaten. De commissie geeft de opleiding ter overweging om:

- de verbinding met de specialistische praktijk nog sterker naar buiten te brengen in het informatiemateriaal over (de opzet van) de opleiding;
- de mogelijkheden te onderzoeken voor een sterkere invulling van / aandacht voor de component wijkverpleegkunde
- onderscheidende kenmerken van de HvA zoals internationalisering, grootstedelijke context en diversiteit/interculturaliteit die aan bod komen in het programma, kunnen explicieter in de leerresultaten vermeld worden;
- ruimte te creëren (binnen het programma en) in de uitwerking van de leerresultaten zodat studenten een persoonlijke invulling kunnen geven aan hun ontwikkeling tot verpleegkundige;

- studenten op een voldoende uitgebreide manier in contact te brengen met een breder scala aan werkvelden zodat zij op het einde van de

opleiding een voldoende breed zicht hebben op de zorgsector als geheel.

De beide standaarden van het NVAO kader zijn als voldoende beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de bacheloropleiding Verpleegkunde van de Hogeschool van Amsterdam.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, maart 2019

Karina Visscher
Voorzitter

Mark Delmartino
Secretaris

Inleiding

De bacheloropleiding Verpleegkunde van de Hogeschool van Amsterdam leidt studenten op tot autonome professionals die in complexe zorgsituaties, samen met anderen, patiëntenzorg verlenen. De opleiding van 240 EC kent zowel een voltijdse als duale variant en is georganiseerd volgens het *professional-in-the-lead*-principe waarbij opleidingsmanager, coördinatoren en inhoudsdeskundigen grotendeels verpleegkundigen zijn. De opleiding werkt nauw samen met zorgorganisaties in Amsterdam, met de faculteit Gezondheid van de hogeschool en de opleiding geneeskunde van het naburige UvA/AMC. De hogeschool participeert in het experiment instellingsaccreditatie met lichtere opleidingsaccreditatie; onderhavig rapport focust derhalve op twee standaarden van het NVAO beoordelingskader: de beoogde en de gerealiseerde leerresultaten.

De instelling

De bacheloropleiding hbo-verpleegkunde (HBO-V) maakt deel uit van de faculteit Gezondheid van de Hogeschool van Amsterdam (HvA). In die faculteit bevinden zich ook de bacheloropleidingen voor Fysiotherapie, Ergotherapie en Oefentherapie Mensendieck, de masteropleiding Critical Care en de European Master in Occupational Therapy. In het facultaire kenniscentrum ACHIEVE staan onderzoek, onderwijs en zorgpraktijk centraal. De nabijheid van het Amsterdam Universitair Medisch Centrum bevordert de samenwerking met het werkveld.

De opleiding

HBO-V leidt studenten op tot verpleegkundigen die als autonome professionals in complexe zorgsituaties en samen met andere zorgprofessionals, patiënten zorg verlenen. De opleiding kent zowel een voltijdse als duale opleidingsvariant en bestaat uit een propedeuse (60 EC) en een hoofd-fase (180 EC). Binnen de duale variant zijn er afstudeerrichtingen Geestelijke Gezondheidszorg, Anesthesie en Operatieassistent. De instroom is de afgelopen jaren met 40% toegenomen, van 328 studenten in 2014 tot 471 studenten in 2018. Het aandeel instromers in het voltijdse traject schommelt rond 85%; ongeveer 15% van de studenten volgt een duaal traject.

De opleiding is georganiseerd volgens het *professional-in-the-lead*-principe: zowel de opleidingsmanager als de meeste teamcoördinatoren en inhoudsdeskundige ondersteuners van de teams

zijn verpleegkundigen. De driehoek onderwijs-onderzoek-patiëntenzorg vormt de kern van de opleiding. Onderzoek is gericht op innovaties in de zorg ten aanzien van het speerpunt Complex Care. Vier lectoren met inbegrip van de opleidingsmanager zijn verbonden aan het facultaire kenniscentrum.

De opleiding vindt plaats in nauwe samenwerking met zorgorganisaties in Amsterdam en omstreken. Daarnaast werkt HBO-V samen met de bacheloropleidingen in de faculteit Gezondheid en de opleiding geneeskunde van de UvA/AUMC. In het Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde (LOOV) vindt afstemming plaats met andere opleidingen.

De visitatie

De opleiding HBO-Verpleegkunde van de HvA heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. De visitatie vond plaats op 22 januari 2019 volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven.

De visitatie focust op twee standaarden van het NVAO beoordelingskader: de beoogde en de gerealiseerde leerresultaten. De HvA heeft de Instellingstoets Kwaliteitszorg met succes afgerond en participeert aan het experiment instellingsaccreditatie met lichtere opleidingsaccreditatie. Dit be-

tekent voor de opleiding HBO-V dat de verantwoording naar de NVAO beperkt is tot standaarden 1 en 4.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie. Deze rapportage is in februari 2019 in concept toege-

stuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding worden verwerkt in een definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding zal een ontwikkelgesprek plaatsvinden in de loop van 2019. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

De HBO-V van de HvA heeft een duidelijke visie op het beroep van verpleegkundige en op het opleidingstraject dat leidt tot dat beroep. Die visie komt tot uiting in de beoogde leerresultaten en de daarmee samenhangende beroepsrollen, competenties en indicatoren. Het profiel en de doelstellingen van de opleiding zijn opgesteld in samenwerking met het Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde (LOOV) in Nederland. Daarnaast heeft de opleiding eigen competenties toegevoegd op het vlak van interprofessioneel samenwerken en ethiek. De opleiding onderscheidt zich verder door de aandacht voor klinisch redeneren en *evidence-based practice*. De beoogde leerresultaten zijn volgens de commissie een heldere vertaling van de doelstellingen waar de HBO-V HvA voor staat: een verpleegkundige zorgopleiding met een meer dan gemiddelde aandacht voor onderzoek, klinisch redeneren, *evidence-based practice*, interprofessionele samenwerking, ethiek en (onderzoeks)integriteit. De commissie beoordeelt de standaard als **volgende**.

Bevindingen

De commissie stelt vast dat de hbo-bacheloropleiding Verpleegkunde (HBO-V) van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) een duidelijke visie heeft op het beroep van verpleegkundige en op de opleiding die leidt tot dat beroep. De HBO-V leidt studenten op tot verpleegkundigen die als autonome professionals in complexe zorgsituaties en samen met andere zorgprofessionals, patiënten zorg verlenen. Complexe zorgverlening vraagt om klinische redeneervaardigheden als ook om verpleegtechnische, communicatieve en samenwerkingsvaardigheden.

In het informatiedossier wordt gewezen op de rol en de identiteit van de verpleegkundige die momenteel aan het veranderen is door wijzigende opvattingen over gezondheid en door maatschappelijke ontwikkelingen. Instelling en opleiding kiezen er nadrukkelijk voor om een zorgopleiding te zijn: de verpleegkundige heeft een zorgidentiteit en werkt vanuit diepgaande vakinhoudelijke kennis als zorgprofessional in interprofessionele teams. Daarbij zijn verpleegkundigen goed op de hoogte van de expertise van de andere teamleden en werken zij samen zodat ieders deskundigheid optimaal ten bate van de patiëntenzorg gebruikt wordt.

De commissie constateert dat die visie nadrukkelijk tot uiting komt in de beroepsrollen, competenties en indicatoren uit het opleidingsplan HBO-Verpleegkunde 2018-2025. De competenties uit dit opleidingsplan komen overeen met de beoogde leerresultaten (zie bijlage 3 bij dit rapport). HBO-V studenten ontvangen bij het afstuderen de graad Bachelor of Science. Om niveau en oriëntatie te garanderen hanteert de opleiding het landelijk opleidingsprofiel van de hbo-verpleegkundige (Bachelor of Nursing 2020), in combinatie met de Dublin Descriptoren en de professionele standaard. Dit opleidingsprofiel is door het LOOV opgesteld in samenwerking met verpleegkundigen uit de beroepspraktijk.

Om de eigenheid van de HBO-V van de HvA te onderstrepen heeft de opleiding twee zelf geformuleerde competenties toegevoegd aan de landelijke competentie set: één over interprofessioneel samenwerken (6a) en één over ethiek (9a). Door studenten interprofessioneel op te leiden zijn zij beter toegerust in complexe zorgsituaties. De vier bacheloropleidingen van de faculteit Gezondheid en de bacheloropleiding Geneeskunde van het Amsterdam UMC hebben gezamenlijk een plan en een leerroute ontwikkeld waarlangs studenten vanaf het begin van hun opleiding leren te denken vanuit interprofessioneel teamwork in relatie tot de patiënt. Voorts vindt de opleiding dat het moreel-ethische aspect van eigen keuzes

belangrijk is. Ze heeft dit zwaarder aangezet door een eigen competentie toe te voegen gericht op ethiek: *"de verpleegkundige herkent en verheldert ethische problemen en beargumenteert de gekozen handelingen."* De focus op zorgverlening en de profilering van deze opleiding op het gebied van klinisch redeneren en *evidence-based practice* (EBP) komen tot uiting in de beschrijving van de beroepsrol Zorgverlener en de formulering van competentie 1: *de verpleegkundige stelt op basis van klinisch redeneren de behoefte aan verpleegkundige zorg vast op lichamelijk, psychisch, functioneel en sociaal gebied, indiceert en verleent deze zorg in complexe situaties volgens het verpleegkundig proces op basis van evidence-based practice.*

De commissie stelt vast op basis van het informatiedossier en de gesprekken dat interprofessioneel samenwerken, ethiek, klinisch redeneren en EBP geen loze/modieuze kreten zijn maar expliciet deel uitmaken van de aanpak van de opleiding alsook van het vierjarige opleidingsleerplan en afstudeerprogramma in het curriculum. De opleiding onderscheidt zich hiermee van andere opleidingen in Nederland zowel inhoudelijk als op leerplanniveau. De HBO-V van de HvA heeft de landelijke ontwikkelingen op het gebied van klinisch redeneren en EBP van een impuls voorzien via het leerboek over dit onderwerp, waarin naast de inhoud ook een uitwerking van de vakdidactiek van klinisch redeneren is opgenomen.

De commissie onthoudt verder uit de gesprekken dat de competentieset relatief nieuw is en stelselmatig in de opleiding is ingevoerd: vanaf het huidige collegejaar 2018-2019 is ze van toepassing in alle jaren van de opleiding. Daarnaast bestaat HBO-V uit verschillende varianten: de competentieset is dezelfde voor alle varianten, en dus van toepassing zowel voor de voltijd- als de dualopleiding.

Het reeds vermelde opleidingsplan HBO-Verpleegkunde 2018-2025 is een zeer omvattend en uitgebreid onderbouwd document. De beoogde

leerresultaten van de opleiding worden gekaderd binnen de zeven beroepsrollen van de verpleegkundige en verder geconcretiseerd in indicatoren, competentieniveaus per opleidingsfase en naar vormen van complexiteit van de zorgsituatie, van de werkcontext en van het redeneren. Op die manier zijn de leerresultaten in hun concretisering sturend voor de onderwijsontwikkeling. De commissie is onder de indruk van de precisie en het detail waarmee dit systeem is opgesteld, maar gaf tijdens de verschillende gesprekken ook aan dat het geheel erg complex oogt. De opleiding is zich van de ene kant terdege bewust van die complexiteit maar geeft van de andere kant aan dat het geheel herkenbaar is voor docenten, studenten en werkveld. Niettemin is de opleiding voornemens om de complexiteit van de opzet te verduidelijken voor de verschillende gebruikers.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de beoogde leerresultaten een duidelijke, weloverwogen en sterk onderbouwde weergave vormen van waar de HBO-V van de HvA voor staat. De commissie heeft grote waardering voor de zorgidentiteit van de opleiding, de focus op klinisch redeneren (KR) en EBP en de klemtoon op interprofessionele samenwerking. Bovendien is de commissie zeer te spreken over de toevoeging van twee eigen competenties (ethiek en interprofessionele samenwerking) aan de beoogde leerresultaten; ze is van oordeel dat ook deze competenties herkenbaar vertaald zijn in de opleiding.

De commissie apprecieert dat - ondanks de verbreding van de definitie van verpleegkunde naar comfort, welbevinden en kwaliteit van leven - de opleiding toch de klemtoon blijft leggen op de verpleegkundige als zorgprofessional. De identiteit als verpleegkundige wordt hierdoor gegarandeerd en rolvervaging met andere 'echte' welzijnsberoepen wordt vermeden.

De sterke inhoudelijke onderbouwing van de ontwikkelingen en de vertaling van die veranderingen op papier en in de gesprekken wijst volgens

de commissie op het feit dat het organisatiemiddel van de faculteit Gezondheid goed werkt: de professional is echt "in the lead" en dit verdient appreciatie. Die professional heeft bovendien bijzondere aandacht voor onderzoek: lectoren en docent-onderzoekers spelen een actieve rol in het kenniscentrum van de faculteit, delen hun onderzoeksresultaten in nationale en internationale fora, en zorgen ervoor dat de resultaten van het onderzoek een plaats krijgen in het onderwijs.

Verder hebben het informatiemateriaal en de gesprekken de commissie overtuigd dat klinisch redeneren (KR) en *evidence-based practice* (EBP) tot de kern behoren van de HBO-V HvA. Het zijn relevante componenten van de opleiding want ze bepalen mee het profiel en de aard van de HvA-opleiding tot verpleegkundige en zijn duidelijk herkenbaar binnen de verschillende varianten van de opleiding. Bovendien onderscheidt deze HBO-V zich hiermee van soortgelijke opleidingen in Nederland. Het valt de commissie op dat de opleiding een voortrekkersrol heeft op het vlak van KR en EBP: andere verpleegkunde opleidingen besteden er in min of meerdere mate aandacht aan, en dit vaak op basis van materiaal en expertise dat door HBO-V docent-onderzoekers van de HvA is ontwikkeld.

De commissie vindt het positief dat de opleiding aan de slag is gegaan met de opmerkingen van de vorige visitatie (2012): hierbij heeft de opleiding de klemtoon verlegd van 'verbetering praktijkvoering' naar 'klinisch redeneren'. Anticiperend op wat in de volgende standaard aan bod komt, is de commissie van oordeel dat de opleiding via de eindwerken demonstreert dat die omschakeling ook daadwerkelijk gerealiseerd is.

Naast alle sterke punten en positieve ontwikkelingen ziet de commissie ruimte voor een verdere aanscherping of afstemming op drie punten die zich alle op de grens bevinden tussen doelstelling (standaard 1) en programma (standaard 2). Ten

eerste profileert HBO-V zich als een brede opleiding. Niettemin merkte de commissie tijdens de gesprekken dat de opleiding zich toespitst op een aantal specifieke routes (AMC, GGZ, enz.). Die specialisering is sterk ontwikkeld en gebaseerd op een goede samenwerking met het werkveld. De commissie geeft de opleiding ter overweging om die specialisering en de verbinding met de praktijk nog sterker naar buiten te brengen in het verhaal / informatiemateriaal over de opleiding. Tegelijk ziet de commissie ook mogelijkheden voor een sterkere invulling van / aandacht voor de component wijkverpleegkunde.

Ten tweede stelt de commissie vast dat enkele onderscheidende kenmerken van de HvA en de HBO-V opleiding (ruimschoots) aan bod komen in het programma maar minder expliciet zijn verwoord in de beoogde leerresultaten. Het gaat dan met name om de internationale en interculturele dimensie van de opleiding en de aandacht binnen de functie van zorgverlener voor diversiteit. De commissie geeft de opleiding ter overweging om dit ook explicieter in de beoogde leerresultaten (en hun indicatoren) te vermelden.

Ten derde onderschrijft de commissie de analyse van de opleiding en de verzuiming van de studenten in het studentenhoofdstuk van de kritische reflectie dat de beoogde leerresultaten op zulke gedetailleerde wijze zijn ontwikkeld en in zodanig omvattende wijze aan bod komen in het programma, dat het curriculum weinig ruimte biedt voor eigen ontwikkeling en persoonlijke invulling door de student. De commissie adviseert de opleiding om actief op zoek te gaan naar die ruimte in het programma en de daaruit voortvloeiende mogelijkheid tot differentiatie een plaats te geven in de (uitwerking van de) beoogde leerresultaten.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **volgende**

Gerealiseerde leerresultaten

Tijdens het afstudeerprogramma in jaar vier worden alle HBO-V competenties getoetst via een stage en verschillende producten (implementatieplan, literatuurstudie, case study en kritische reflectie) die gekoppeld zijn aan en/of voortvloeien uit de afstudeerstage. Die combinatie van stage en producten leidt tot een omvattende beoordeling van de beoogde leerresultaten. De behandelde afstudeerdossiers tonen aan dat de opleiding de lat hoog legt qua omvang en kwaliteit van de producten; die zijn alle ruimschoots aan de maat en stijgen systematisch uit boven de gemiddelde kwaliteit van hbo-bachelor eindwerken. Bovendien zijn afgestudeerden van HBO-V gewild op de arbeidsmarkt omwille van hun opleidingsniveau en hun deskundigheid op het vlak van klinisch redeneren en EBP. De commissie beoordeelt de standaard als **volgende**.

Bevindingen

Aan het eind van de opleiding HBO-V van de HvA worden alle competenties getoetst tijdens het afstudeerprogramma, dat bestaat uit een stage (12 ECTS) en verschillende schriftelijke producten (16 ECTS) die gekoppeld zijn aan en/of voortvloeien uit de stageperiode: implementatieplan, literatuurstudie, *case study* en kritische reflectie. In het afstudeerprogramma tonen studenten hun individueel eindniveau aan waarbij ze laten blijken (i) handelingsbekwame verpleegkundigen te zijn, (ii) complexe zorgverlening te kunnen onderbouwen met klinisch redeneren op basis van diepgaande achtergrondkennis en het beste wetenschappelijke bewijs, (iii) de kwaliteit van de zorgverlening doelgericht en structureel te kunnen verbeteren, en (iv) in staat te zijn tot kritische reflectie over de eigen kennisbasis en het eigen handelen. Bovendien moeten studenten kennis hebben van onderzoeksintegriteit en integer handelen. Uit het informatiedossier onthoudt de commissie dat de opleiding op dit domein aansluit bij de Integriteitscode (2010) en de Gedragscode Praktijkgericht onderzoek (2011) van de HvA.

De commissie stelt vast dat bij de inrichting van het huidige afstudeerprogramma rekening is gehouden met aanbevelingen uit de vorige accreditatie (2012) en de meest recente interne audit (2016): zo heeft klinisch redeneren een meer centrale plaats gekregen in het programma, is er een goede balans tussen de afstudeerstage (praktische zorgcompetentie) en de *case study*, zijn alle

afstudeeropdrachten identiek voor elke opleidingsvariant en is de verwerking van de afstudeerdossiers (zowel producten als beoordeling) beschikbaar, volledig en op orde.

De commissie constateert bovendien op basis van het informatiedossier, de gesprekken en enkele tussentijdse toeten die ze ter plaatse heeft ingezien dat de verschillende componenten uit het afstudeerprogramma (stage, literatuurstudie, case study, implementatie en reflectie) tijdens de opleiding ruimschoots aan bod komen en passend worden getoetst.

Om de kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten vast te stellen, heeft de commissie 15 afstudeerdossiers bestudeerd die in de studie jaren 2016-2017 en 2017-2018 zijn ingediend en aanvaard. De lijst van studentnummers is beschikbaar in bijlage 4. De commissie stelt vast dat de afstudeerdossiers verschillende producten omvatten die samen de CanMeds rollen afdichten. In die producten wordt gepaste aandacht besteed aan onderzoeksintegriteit.

Tijdens het interne overleg hebben de individuele commissieleden hun indrukken uitgewisseld over de verschillende dossiers die ze voorafgaand aan het bezoek hadden bestudeerd. Elk commissielid vond de onderwerpen van de individuele afstudeerproducten passend en de kwaliteit van de producten in alle gevallen ruimschoots voldoende. Ook wat betreft de beoordeling van de

eindwerkstukken lag de eigen appreciatie in lijn met de evaluatie door de beoordelaars van de opleiding. De commissieleden stelden vast dat afstudeerproducten die door de opleiding met een hoge score werden gewaardeerd inderdaad van betere kwaliteit waren dan andere producten met een lagere score. De commissie merkte ook op dat de beoordelingen een brede range bestrijken waarbij scores op individuele producten transparant zijn tot stand gekomen en navolgbaar zijn onderbouwd. Die combinatie van transparantie, navolgbaarheid en scorepatroon komt dan weer de validiteit van de beoordeling ten goede.

De kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten wordt niet enkel gemeten aan de hand van de afstudeerwerken, maar ook door na te gaan hoe het de afgestudeerden vergaat op de arbeidsmarkt. Uit de gesprekken met zowel alumni als werkveldvertegenwoordigers komt naar voren dat de afgestudeerde verpleegkundigen van de HvA snel een gepaste baan vinden. De commissie is zich ervan bewust dat verpleegkundigen sowieso gewild zijn op de arbeidsmarkt, maar begreep uit de gesprekken dat heel wat afgestudeerden van HBO-V gevraagd worden om binnen de werkplek zich verder te bekwamen in een specialisme en/of te participeren bij onderzoek.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de leerresultaten een duidelijke, weloverwogen en sterk onderbouwde weergave vormen van waar de HBO-V voor staat. Het afstudeerprogramma met de combinatie van stage en producten laat een omvattende beoordeling toe van alle te verwerven eindcompetenties van de student. Dit afstudeerprogramma staat niet op zichzelf; de commissie vindt het een sterk punt van de opleiding dat studenten tijdens het hele opleidingstraject stelselmatig worden voorbereid en tussentijds getoetst op de te verwerven competenties. De commissie waardeert verder ook de aandacht die studenten in hun afstudeerproducten besteden aan onderzoeksintegriteit.

Volgens de commissie wordt de lat tijdens het afstudeerproces hoog gelegd, zowel wat betreft de omvang van de producten als op het vlak van de verwachte – en ook effectief geleverde – kwaliteit. Alumni, werkveld en docenten delen de analyse van de commissie dat het afstudeerprogramma pittig is, maar geven ook aan dat de opdrachten gedurende de laatste jaren zodanig zijn vormgegeven dat ze grotendeels geïntegreerd kunnen opgenomen worden binnen de afstudeerstage. Bovendien kunnen studenten sinds enige tijd terecht in het afstudeeratelier, waar docenten die betrokken zijn bij het afstudeerproces en studenten in de afstudeerfase elkaar ontmoeten voor advies en verduidelijking.

Op basis van een representatieve selectie van 15 afstudeerdossiers is de commissie van oordeel dat alle producten kwalitatief ruimschoots aan de maat zijn; studenten hebben in die dossiers duidelijk aangetoond dat zij de beoogde leerresultaten / competenties ook effectief hebben gerealiseerd. De commissie is het bovendien eens met de beoordelaars van de opleiding over de kwaliteit van de verschillende dossiers in termen van voldoende, goed en uitstekend. Indien individuele scores afweken, kwamen commissieleden eerder op een hogere dan een lagere beoordeling uit.

Elk commissielid was van oordeel dat de afstudeerproducten systematisch boven de gemiddelde kwaliteit uitstegen die men van eindwerkstukken op hbo-bachelorniveau mag verwachten. Die extra kwaliteit ligt in de passende combinatie van en gebalanceerde aandacht voor onderzoeks- en beroepsvaardigheid: studenten studeren af op onderzoek dat gelinkt is aan klinische cases die ze zelf behandeld hebben en hen toelaat om de eigen casuïstiek en de eigen praktijk te verbeteren.

De commissie was voorts onder de indruk van de alumni die aan het gesprek deelnamen. Hoewel het niet duidelijk is in hoeverre deze drie recente alumni representatief zijn voor de uitstroom van

de hele opleiding, is de commissie wel van oordeel dat afgestudeerden van de HBO-V van de HvA over de nodige competenties beschikken om in het werkveld aan de slag te gaan.

Vanuit de hoek van de werkgevers onthoudt de commissie dat HBO-V afgestudeerden van de HvA gewild zijn op de arbeidsmarkt omwille van hun opleidingsniveau en hun deskundigheid op het vlak van klinisch redeneren en EBP. Vertegenwoordigers van het werkveld spraken bovendien met trots over de kwaliteiten van de HBO-V alumni die nu bij hen aan het werk zijn.

Sinds de vorige visitatie en de midterm review is er volgens de commissie een verbeterslag gemaakt in de kwaliteit van het afstudeertraject. Die verbetering is effectief zichtbaar in de kwaliteit van de afstudeerwerken en de competenties van de afstuderende verpleegkundigen.

Naast alle sterke punten en positieve ontwikkelingen ziet de commissie ruimte voor een verdere aanscherping op één domein dat zich op de grens

bevindt tussen programma (standaard 2) en uitstroom (standaard 4): de mate waarin studenten / afgestudeerden tijdens de opleiding adequaat worden voorbereid op een werkplek binnen het brede werkveld van de verpleegkunde. Uit de analyse van de studenten in het studentenhoofdstuk en het gesprek met de alumni komt naar voren dat de stage tijdens (met name het laatste jaar van) de opleiding studenten als het ware voorsortteert voor een bepaalde werkplek in een specifiek domein van de verpleegkunde. De commissie geeft de opleiding daarom ter overweging om alle studenten (voltijd en duaal) op een voldoende uitgebreide manier in contact te brengen met een breder scala aan werkvelden zodat zij op het einde van de opleiding een voldoende breed zicht op de zorgsector als geheel hebben.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Naam panellid (incl. titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1-3 zinnen)
mr. K.S. Visscher	Karina Visscher is directeur van de Avans Academie Associate Degrees
Prof P. Moons	Philip Moons is is verpleegkundige en hoogleraar Verplegingswetenschap bij de KU Leuven. Het speerpunt van zijn onderzoek is 'transitie en zorg', met cardiologie als specifiek aandachtsgebied. Tevens is hij gasthoogleraar aan het Instituut voor Gezondheids- en Zorgwetenschap van de Universiteit van Göteborg (Zweden).
prof.dr. P.F. Roodbol	Petrie Roodbol is onder andere Lector Verpleegkundige Innovatie en Positionering Hanzehogeschool Groningen
drs K. Boonstra	Klaus Boonstra was tot voor kort directeur-bestuurder van het College Zorg Opleidingen
C. Karijodikoro	Celine Karijodikoro volgt de Opleiding tot Verpleegkundige, Haagse Hogeschool

De commissie werd bijgestaan door Mark Delmartino, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

De visitatie vond plaats op dinsdag 22 januari 2019 in het Nicolaes Tulphuis, faculteitsgebouw van de opleiding Verpleegkunde, aan de Tafelbergweg 51, 1105 BD Amsterdam.

Het programma was als volgt:

11.00u Aankomst commissie, intern overleg en lunch

12.30u Gesprek met management

13.00u Gesprek met docententeam

14.00u Intern overleg panel

14.30u Gesprek met opleiding

14.45u Gesprek met alumni en werkveld

15.45u Intern overleg

16.30u Terugkoppeling

17.00u Einde visitatiebezoek

Bijlage 3 Eindkwalificaties

1. De verpleegkundige stelt op basis van klinisch redeneren de behoefte aan verpleegkundige zorg vast op lichamelijk, psychisch, functioneel en sociaal gebied, indiceert en verleent deze zorg in complexe situaties, volgens het verpleegkundig proces, op basis van evidence-based practice.
2. De verpleegkundige versterkt (zo ver als mogelijk) het zelfmanagement van mensen in hun sociale context. Zij/hij richt zich daarbij op gezamenlijke besluitvorming met de zorgvrager en diens naasten en houdt hierbij rekening met de diversiteit in persoonlijke eigenschappen, etnische, culturele en levensbeschouwelijke achtergronden en ideologische overtuigingen.
3. De verpleegkundige indiceert en voert verpleegtechnische (voorbehouden) handelingen uit op basis van zelfstandige bevoegdheid of functionele zelfstandigheid zoals beschreven in de wet Big.
4. De verpleegkundige communiceert op persoonsgerichte en professionele wijze met de zorgvrager en diens informele netwerk, waarbij voor optimale informatie-uitwisseling wordt gezorgd.
5. De verpleegkundige gaat een vertrouwensrelatie aan, werkt effectief samen vanuit het principe van gezamenlijke besluitvorming met de zorgvrager en diens naasten en ondersteunt hen in het zelfmanagement.
6. De verpleegkundige werkt zowel binnen als buiten de eigen organisatie samen met andere beroepsbeoefenaren of instanties waarin zij/hij als autonome professional een bijdrage levert aan de kwaliteit en continuïteit van zorg.
 - a. De verpleegkundige draagt in een interprofessioneel team van professionals en zorgvrager(s) bij aan een gezamenlijke en gecoördineerde benadering van gezondheids- en functioneringsproblemen van de zorgvrager(s).
7. De verpleegkundige handelt vanuit een continu aanwezig onderzoekend vermogen leidend tot reflectie, evidence-based practice (EBP) en innovatie van de beroepspraktijk.
8. De verpleegkundige werkt permanent aan de bevordering en ontwikkeling van de verpleegkundige beroepsgroep, haar/zijn eigen deskundigheid en die van haar/zijn directe (toekomstige) collega's door voortdurend actief (verschillende vormen van) kennis te zoeken en te delen en, indien van toepassing, in praktijkgericht onderzoek.
9. De verpleegkundige reflecteert voortdurend en methodisch op haar eigen handelen in de samenwerking met de zorgvrager en andere zorgverleners en betreft hierbij inhoudelijke, procesmatige en moreel-ethische aspecten van haar keuzes en beslissingen.
 - a. De verpleegkundige herkent en verheldert ethische problemen en beargumenteert de gekozen handelingen.
10. De verpleegkundige bevordert de gezondheid van de zorgvrager of groepen zorgvragers door het organiseren en toepassen van passende vormen van preventie die zich ook richten op het bevorderen van het zelfmanagement en het gebruik van het eigen netwerk van de zorgvrager.
11. De verpleegkundige toont leiderschap in het verpleegkundig handelen en in de samenwerking met anderen en weegt de verschillende belangen waarbij het belang van de zorgvrager voorop staat.
12. De verpleegkundige plant en coördineert de zorg rondom de zorgvrager of groep zorgvragers.

13. De verpleegkundige neemt verantwoordelijkheid voor de veiligheid van zorgvragers en medewerkers binnen de organisatie.
14. De verpleegkundige monitort, meet en screent de zorgverlening zowel op het niveau van de individuele zorgverlening als op het niveau van de eenheid waarin zij/hij werkt om goede kwaliteit van zorg te borgen dan wel zorg te verbeteren.
15. De verpleegkundige levert een bijdrage aan kwaliteitssystemen binnen de organisatie en is betrokken bij het lokaal toepasbaar maken en uitvoeren van standaarden, richtlijnen, protocollen en zorgtechnologie, signaleert het ontbreken en draagt bij aan de ontwikkeling hiervan.
16. De verpleegkundige levert een positieve en actieve bijdrage aan de beeldvorming en de ontwikkeling van de verpleegkunde vanuit een historisch, institutioneel en maatschappelijk perspectief.

Bijlage 4 Bestudeerde documenten

Met het oog op de visitatie heeft de opleiding een website ingericht met kerndocumenten die horen bij standaard 1 en 4 van de te beoordelen hbo-bacheloropleiding Verpleegkunde. De volgende documenten zijn digitaal ter beschikking gesteld:

- Basisgegevens opleiding
- Kritische reflectie standaard 1, beoogde leerresultaten
- Kritische reflectie standaard 4, gerealiseerde leerresultaten
- Studentenhoofdstuk
- Kerndocumenten standaard 1
 - o Bachelor Nursing 2020
 - o CanMEDS Competentieset HBO-V 2011-2012
 - o CanMEDS Competentieset HBO-V 2018-2019
 - o Competentiewiel
 - o HBO Raad – Kwaliteit als opdracht
 - o Opleidingsplan HBO-Verpleegkunde 2018-2025
 - o Tussenstand Interne Audit HBO-V 2018
 - o ZelCom model
- Kerndocumenten standaard 4
 - o Accreditatierapport HBO-V 2012 (Hobéon)
 - o Afstuderen Case study jaar 4
 - o Afstuderen Implementatieopdracht jaar 4
 - o Afstuderen Literatuurstudie jaar 4
 - o Afstuderen Reflectieverslag jaar 4
 - o Beroepsgericht schrijven
 - o Gedragscode praktijkgericht onderzoek
 - o Integriteitscode HvA 2010
 - o Interne Audit HBO-V 2016
 - o KLRE Verpleegkundige zorg ouderen
 - o Stagegids jaar 1-2-3-4
 - o Toetsplan HBO-V
- Overige documenten
 - o Onderwijs- en Examenregeling Bachelor HBO-V
- Eindwerkstukken van vijftien studenten

